LOJZE KOZAR ML.

K luči

V NEBO, TRETJI DEL

1851

LOJZE KOZAR ML.

K luči

V NEBO, TRETJI DEL

1851
CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA
Prva slovenska založba

nastopil zadnje potovanje. In sem prišla. Prišla v tej tvoji zadnji noči, 29. aprila, ko si sklenil svojo zemeljsko pot, ko si prispel do tistih skrivnostnih vrat, za katerimi ne veš, kaj je, veš pa, da nas za njimi čaka Oče, kakor si zapisal.«

Mati Marija se je ozrla okrog po brezštevilni množici in Alojzij ji je s pogledom sledil.

»Tukaj, za temi skrivnostnimi vrati, se vse dogaja drugače, kakor se je dogajalo v našem življenju na zemlji. Tukaj pravzaprav vrat ni, vendar tako govorim zaradi tistih, ki še potujejo. Govorim o nebeških rečeh na zemeljski način.«

Alojzij je tik ob sebi zagledal še očeta Jurija, potem brata Vendelina, pa župnika Küharja, nekdanjo siroto Pejpo in celo vrsto znanih obrazov. Vsi obrazi so bili polni luči, polni dobrote. Bili so drugačni, kakor se jih je spominjal z zemeljskih srečanj. Bili so isti, le izpopolnjeni. Predvsem pa srečni.

»Dobrodošel v nebeškem zboru,« je zadonelo z vseh strani.

Vsi ljudje, ki jih je videl, so bili resnični, vse je ožarjala čudovita luč, ki je bila močna, a jo je Alojzij kljub vsemu lahko gledal. Ker so bile njegove oči spremenjene, izpopolnjene. Vedel je, da je to tista prava luč, ki razsvetljuje vsakega človeka. Da je to tista luč, po kateri je vse življenje hrepenel, se ji bližal, ji prepeval. Ta množica odrešenih je radostno slavila Boga:

»Iz srca mi vre vesela pesem; te besede posvečujem kralju. Rad bi porabil vse svoje sposobnosti, da bi zapel hvalno pesem tebi.«

Slavljenju Boga se je pridružil tudi Alojzij. Njegov glas je prijetno zvenel, ko je prepeval:

Vesela pesem naj ti poje,
naj te hvali in slavi.
Ti, Gospod, si Luč resnična,
ti si radost večnosti.

Odmev slovesa

Telo pokojnega župnika je zakril pokrov preproste lesene krste. Krsto je pokrila zemlja. Zemljo so pokrile rože. Cvetovi so govorili o lepoti srca, ki je zaživelo v rajskem vrtu. Grob je obdajal venec sveč. Govorile so o luči, ki ni ugasnila.

Grob je označeval preprost lesen križ z napisom: Lojze Kozar, 1910–1999. Križ nad gomilo rož, ožarjen s svetlobo sveč, je v srcih ljudi krepil upanje, da pot ni končana, da je le izpolnjena. V srcih ljudi je bila sicer žalost zaradi slovesa, obenem pa veselje in mir, saj je ob grobu vsak še bolj začutil, da pokojni župnik živi.

Z zapisanimi besedami se je od pokojnega župnika Lojzeta Kozarja poslavljala tudi Alba: »Spomnila sem se maminih besed, ko je rekla, da je mislila, da so ›Oni‹ vendar neumrljivi in neuničljivi. Kakor njihovo *Neuničljivo upanje*.«

Alba je nadaljevala svoj spomin:

> Še vedno sem v cerkvi. Šele sedaj se zavedam resničnosti novice, ki je prizadela Odrančane. Nekje v ozadju slišim petje. Zdi se mi, da pevci še nikoli niso peli tako pretresljivo in ubrano. Kakor da bi hoteli pokazati, da je to pravzaprav »gospoudova« zasluga, da je dolžnost, da se poklonijo njihovemu spominu. Meni pa se je v grlu zataknilo, glas me je izdal in precej časa sploh nisem prišla k sebi. Tako velik človek, a na koncu tako

> majhen in nebogljen. Vendar me tolaži misel, da so že pri Bogu, ki so mu z življenjem služili dolga leta. Vem, da so sedaj že vpoklicani v Življenje, o katerem niso dvomili, ampak trdno verovali in nam v mnogih pridigah to tudi povedali in zagotovili, da obstaja upanje.

Da, upanje obstaja. Tega se je globoko zavedala Alba. Saj je o tem upanju pričeval nekdo, ki je živel evangelij, kakor je zapisala:

»S svojim delom, vero, pisano besedo, pesmijo, odločno, a vendar spravno besedo, z ljubeznijo in upanjem ter s svojim živim evangelijem boste ostali v mojem srcu do konca mojih zemeljskih dni, do konca mojega življenja.«

Besede v slovo je zapisal tudi salezijanski duhovnik Jože Zrim, rojak iz bližnje Kuzme, ki je bil že na njegovi novi maši in ostal z njim povezan ves čas, čeprav je kot salezijanec živel in deloval daleč od Prekmurja.

»Bil je odličen, vzoren duhovnik, neupogljiv celo v komunizmu. Vedno je bil načelen, z vsakim človekom prijazen, priljubljen in spoštovan. Povsod, kjer je služboval, so ga ljudje vzljubili, znal se je vživeti in ljudje so ga imeli radi. Bil je vsestransko delaven.«

Spomnil je na njegovo skrb za gradnjo cerkve v Odrancih, ki je zahtevala veliko žrtev, tudi osem človeških življenj.

> Največja žrtev pri gradnji cerkve pa je bil on sam. Zaradi gradnje cerkve v Odrancih je moral iti čez goro trpljenja, kar je vse velikodušno daroval Bogu kot žrtev svojega duhovniškega poklica. Vendar tudi v teh velikih preizkušnjah ni omagal! Vse bolečine je junaško prenašal kot zvest Kristusov služabnik, z dušo in srcem zasidran v Bogu.

Trpljenje je minilo, ostal je svetel lik zvestega Kristusovega služabnika. Le kdor je zasidran v Bogu, zmore iti naprej, delati dobro in doseči cilj.

Jože Zrim je spomnil na Kozarjevo pisateljsko delo, ki bo bogatilo še mnoge rodove.

V Ljubljani je žaloval upokojeni univerzitetni profesor in sourednik *Stopinj* Vilko Novak.

> Bil mi je najboljši prijatelj in tako sem z vami enako prizadet, ker sva se prejšnji večer še objela in je dejal, da je vesel, da sva se srečala. Žal se nisva več pogovarjala. Sem utrujen in nikakor ne bi mogel priti k njemu po zadnje slovo – saj se stalno v duhu pogovarjam z njim. Bog mu daj večno življenje, vas pa potolaži s tem velikim vzorom.

Veliki vzor je nagovarjal številne ljudi. Tudi po smrti. Kakor jih je nagovarjal prej v življenju. Nagovarjal je tudi učiteljice, ki so bile po drugi svetovni vojni iz Ljubljane ali okolice kazensko, zaradi svoje vere, premeščene v Prekmurje. Med temi so bile sestre Jan, pa Agneta Štular, ki je zapisala:

»Ostaja mi v spominu kot vzor gorečega duhovnika in kot plemenita umetniška duša – pisatelj, slikar in glasbenik. Bogato ga je obdaril dobri Bog in vse talente je razvil. Šel je k njemu po zasluženo plačilo. Vem, da mu bo bogat plačnik.«

Spomnila je na oporo, ki jo je prejemala, in na cilj, ki ga je pokojni župnik gotovo dosegel:

> V tistih svinčenih časih, ki smo jih preživljali po vojni, posebej še prosvetni delavci, nam je bila v pomoč njegova dobra, razumevajoča in spodbudna beseda. Bodrila nas je in nam pomagala živeti, da nismo omagali in klonili. Ob slovesu nam vsem dragega in plemenitega Lojzeta nam ostajata edina tolažba vera in upanje, da se bomo še srečali – tam, kjer ni trpljenja in ne solza.

> Dobri Lojze gotovo že uživa srečo pri Njem, kateremu zvest služabnik je bil do konca svojega življenja.

Iz Tokia, kjer je takrat službovala, je poslala besede odranska rojakinja dr. Irena Mlinarič Raščan.

»Njegov nauk, ki ga je izpričal s svojim življenjem mnogim generacijam Odrančanov ter s svojo tankočutno pisateljsko besedo vsemu slovenskemu narodu, je v mnogih izmed nas od zgodnjih otroških let predstavljal temeljni kamen vere, na katerem smo gradili svoja prepričanja.«

Besede o pokojnem župniku Kozarju so polnile stolpce v časopisih doma in v tujini. Nekdanji župnik v Körmendu na Madžarskem dr. Gyürki László je v časopisu med drugim zapisal:

> Verniki v Körmendu z ljubeznijo čuvajo spomine nanj. Od 1. novembra 1942 do 1. maja 1945 je bil kaplan v Körmendu. Kljub temu da je od takrat v župniji delovalo 25 kaplanov in da imena hitro tonejo v pozabo, se mladega duhovnika slovenskega rodu do današnjih dni z ljubeznijo spominjajo.

Pripravil je tudi skromno publikacijo, da bi utrdil »spomin na dragega kaplana, na katerega je po petdesetih letih še živ spomin v srcih vernikov«.

Vera Gašpar z Gornjega Senika je v časopisu *Porabje* zapisala besede pod naslovom: »Biu je Božje znamenje med Müro in Rabo«.

Da, Božje znamenje, ki ni nehalo biti znamenje. Ostal je znamenje, ki govori o Bogu, o nebesih, o upanju, ki je neuničljivo.

Svoje besede so župniku Kozarju poklonili še Branko Žunec v *Večeru*, Ernest Ružič v *Porabju*, Jože Vugrinec v *Vestniku*, Jože Zadravec v *Družini*, Jožef Smej v *Sporočilih slovenskih škofij*.

Svoj pogled na župnika Kozarja so izrazili številni odranski rojaki.

Mateja je nanizala nekaj spominov na srečanja v času veroučnih let in dodala: »Vselej so me z veseljem sprejeli in se pogovarjali, čeprav sem jih zmotila sredi dela. Bili so dobri kakor topla babičina dlan.«

Topla babičina dlan je tudi po 29. aprilu božala otroke, mlade, odrasle in stare. Dlan je govorila: »Dober človek sliši tudi tisto, kar govori samo srce.« Dlan je krepila vero in kazala največje bogastvo, ki ga lahko človek ima v svojem zemeljskem življenju: Boga samega. Brez besed je govorila, da nismo nikoli sami, da je Bog nenehno navzoč, ker je ta Dlan Boga nosila v svojem srcu.

»Med nami smo imeli dragulj, a smo ga izgubili,« je zapisala Marija. To je bil dragulj, ki je oznanjal Kristusa, ki je učil, vodil, dvigal. To je bil dragulj, ki se je oblikoval v trpljenju in v katerem jasno odseva Kristusova podoba. In tak dragulj ostane. »Naš župnik niso umrli. Oni so tukaj med nami, njihove besede, njihova dela bodo vedno ostala med nami.«

Tudi otroci so župniku v slovo zapisali kar nekaj besed. Sonja je povedala na kratko: »Bili so zelo dober človek, ki si mu lahko vse zaupal.«

Anja je zabeležila misel, ki ji jo je večkrat ponovila njena mama: »To je bil izreden duhovnik. V pridigi je dejal: ›Cenite svoje življenje, navzven malo pomembno življenje, vendar dragoceno in sveto, ker je enkratno in se ne ponovi.‹«

Telo je počivalo v grobu, podoba župnika, dragulja, tople babičine dlani pa je živela. Ostajale so besede, tiste zapisane v knjigah, tiste, izgovorjene v cerkvi pri pridigi, pri bežnem srečanju. Besede so dajale moč, zavetje, varnost, veselje, kakor velike breze v parku pred cerkvijo z močnimi, debelimi vejami, ki so spet ozelenele in so otroci pred veroukom veselo plezali po njih.

Dobrodošlica

»Tvoja beseda je svetilka mojim nogam, luč na moji stezi.« Tako je donelo z vseh strani, ko se je župnik Kozar vrnil domov in delal prve korake skozi večna prostranstva.

Šel je, čeprav ni premikal nog. Bližal se je luči, čeprav je bil že ves ožarjen z njo in vanjo potopljen. Obdan je bil z množico nebeščanov, ki so mu prijazno prikimavali, se mu dobrohotno smehljali.

Z osrčja luči, blage in tople, so prihajale besede: »Prav, dobri in zvesti služabnik! V malem si bil zvest, čez veliko te bom postavil. Vstopi v veselje svojega gospodarja!«

Besede so vstopale v srce in ga napolnjevale z nepopisno srečo. Besede so bile luč in v srcu je bila luč. Samo luč. Samo mir. Samo polnost vsega lepega in dobrega.

Množica je še naprej slavila Boga. Z besedami in brez njih. S pesmijo in lučjo. Iz te hvalnice so izstopile besede svetega škofa Avguština, ki je spregovoril: »K sebi si nas ustvaril, Gospod, in nemirno je bilo naše srce, dokler se ni umirilo v tebi. Zdaj te ne neha slaviti.«

Besede niso izzvenele, preoblikovale so se v melodijo. Škof Anton Martin je začel peti in vsa množica je pritegnila:

»V nebesih sem doma, tu Jezus krono da, tu je moj pravi dom, tu večno srečen bom.«

Tudi Alojzij je prepeval. Njegova pesem je bila vesela hvalnica. Bila je neugasljiva luč. Bila je dopolnitev življenjske pesmi. Bila je osrečujoča večnost.

Beseda tvoja sveti mi,
je luč, ki nikdar ne zgori.
Beseda polni mi srce,
zahvaljen za darove vse.

Kazalo

O sencah, stvareh in o luči 5

Pogreb 7
Sprejem 16
Odmev slovesa 19
Dobrodošlica 24
Kozarjevi dnevi 25
Pripovedovati in hvaliti 30
Nagrobni spomenik 32
Radost v nebesih 38
Trije zvoniki 40
Hiša, ki je večna 48
Kozarjevo leto 50
Spominjaj se 60
Spomenik 62
Med knezi 70
Skrinja, polna dobrot 72
Slava in čast 85
Vsa moja ljubezen 87
Bog je ljubezen 93
Posejano seme 96
Šopek molitev 104
Ne nasprotuje 106

Priporočamo ... 112
Župnik pomaga ... 115
Pomagamo ... 123
Škof Smej ... 125
Gor med nas ... 130
Pri Sveti Ani ... 133
Slavimo ... 140
V župniji krsta ... 142
Občestvo svetih ... 147
Spomin v Horvatnadalji ... 150
Božji otroci ... 155
Prva Kozarjeva ura ... 157
Moliti je lepo ... 162
Kardinal med nami ... 163
Smo obstali ... 172
Muzikal *Dober in nezlomljiv* ... 174
Pojemo in igramo ... 180
Zbrana dela ... 182
Z besedami slavim ... 188
Minuta za srce ... 190
Srce se raduje ... 195
Domov ... 197
Neskončna ljubezen ... 201

Zadnja beseda – Steber s tremi loki ... 203